

Să-L cunoști și să te cunoști (XIII): Nu mai vorbim, ne privim

Rugăciunea contemplativă dezvoltă o nouă manieră de a privi ceea ce se întâmplă în jurul nostru. Este un dar care ne împlinește dorința naturală de a ne uni cu Dumnezeu în cele mai variate circumstanțe.

21.09.2021

Dacă vom căuta să aflăm care este, din punct de vedere politic și

economic, al treilea oraș cel mai important din lume... iată ce era Antiohia în cursul primelor secole, atunci când era capitala unei provincii romane. În acest oraș discipolii lui Isus au fost numiți „creștini” (cf. Fap 11,26). Al treilea episcop al său a fost sfântul Ignațiu care, condamnat la moarte sub guvernarea lui Traian, a fost condus pe calea terestră până pe coasta Seleucie, actualmente în sudul Turciei. Apoi a ajuns pe calea maritimă până la Roma. Pe parcursul drumului s-a oprit în mai multe porturi. În fiecare loc, el îi primea pe creștinii din zonă și profita de împrejurări pentru a trimite scrisori comunităților de discipoli ai lui Isus: „Scriu tuturor bisericilor și îi anunț pe toți că eu mor pentru Dumnezeu din marea mea dorință” [1].

Episcopul sfântul Ignațiu știa bine că fiarele, din amfiteatrul lui Flavius, Colosseumul roman din zilele noastre, urmau să pună capăt vieții sale pe

pământ; de aceea cerea neîncetat rugăciuni ca să aibă curaj pentru aceasta. Însă, descoperim, în mai multe reprize, în scrisorile sale profunzimea sufletului său, a dorinței sale de a se uni totalmente cu Dumnezeu: „Nu există focul dorinței materiale în mine, ci numai apa vie care vorbește în mine, zicându-mi: *Vino la Tatăl!*” [2].

O plantă înrădăcinată în cer

Acest murmur interior al sfântului Ignățiu de Antiohia („Vino la Tatăl!”), care era probabil motorul vieții sale de pietate și a vieții sale sacramentale este, în realitate, maturizarea supranaturală a dorinței noastre naturale să ne unim cu Dumnezeu. Filozofii greci ai Antichității identificaseră în adâncul firii noastre dorința divinului, o nostalgie pentru adevărata noastră patrie, „ca și cum nu am fi o plantă terestră, dar cerească” [3]. Benedict

al XVI-lea, cu ocazia primei sale audiențe, a catehezei sale despre rugăciune, a aruncat o privire în urmă, asupra Vechiului Egipt, asupra Mesopotamiei, asupra filozofilor și dramaturgilor greci sau a scriitorilor romani; toate culturile mărturisesc nevoia de Dumnezeu: „Omul «digital», ca și cel al cavernelor, caută în experiența religioasă mijlocul de a-și depăși limitele și de a-și asigura aventura terestră precară. [...]. Omul poartă în el setea de infinit, o nostalgie după eternitate, o căutare după frumusețe, o dorință de iubire, o nevoie de lumină și de adevăr, care să-l împingă spre Absolut” [4].

Una dintre cele mai comune probleme ale precarei aventuri terestre din epoca noastră este fragmentarea interioară, produsă uneori într-un mod inconștient: constatăm o opoziție între ceea ce dorim și ceea ce facem, găsim în noi

elemente care nu se unesc armonios, nu ne scriem povestea vieții după un fir conducător ce ne leagă trecutul de viitor, nu vedem foarte bine cum să împăcăm un mare număr de idei pe care le-am dobândit sau sentimentele pe care le am avut... Aici sau acolo, putem oferi versiuni multiple despre noi înșine. Ni se întâmplă chiar să nu putem fi capabili să ne concentrăm asupra unei singure sarcini. În toate aceste domenii, aspirăm la unitatea, pe care nu reușim, aparent, s-o „producem” în același mod în care facem multe lucruri. „Faptul care se înregistrează astăzi, în lume, în ciuda imenselor procese de secularizare, o exigență difuză de spiritualitate, care se exprimă în mare parte tocmai în nevoia reînnoită de rugăciune, nu este oare un „semn al timpurilor”? [5], se întreba Sfântul Ioan Paul al II-lea la începutul mileniului nostru. Multe inițiative văd lumina zilei față-n față sau pe internet, vizând dezvoltarea capacității noastre de

liniște exterioară și interioară, de ascultare, de concentrare, de armonie între corp și spirit. Logic, toate acestea ne pot aduce o oarecare liniște naturală. Însă, rugăciunea creștină ne oferă o liniște ce merge dincolo de echilibru tranzitoriu, fructul unei percepții unitare a vieții, ca și consecință a relației noastre intime cu Dumnezeu; fiind vorba despre un dar, rugăciunea creștină ne oferă o nouă viziune a realității strângând totul. Rugăciune „este o atitudine interioară, înainte de a fi o serie de practici și formule, o manieră de a fi în fața lui Dumnezeu, înainte de a însemna săvârșirea actelor de cult ori o pronunțare de cuvinte” [6]. În mod logic, această atitudine interioară, acest mod de a se plasa înaintea Domnului, nu se obține de azi pe mâine nici nu se întâmplă fără o dispoziție personală adecvată pentru ca Dumnezeu să ne-o poată acorda: este un dar, dar și o sarcină.

Ochii unui suflet care se gândește la eternitate

La un moment determinant al predicii „cătrec sfînțenie”, din 1967, sfântul Josemaría descrie pe scurt itinerariul propriu unei vieți de rugăciune [7]. Noi începem să ne rugăm, ne spune el în ideea de rugăciune simplă, scurtă, învățată, probabil, pe de rost din copilărie; apoi prietenia cu Isus își realizează un drum și noi învățăm să intrăm în patima Sa, moartea și învierea Sa, animați de dorința de a ne însuși doctrina Sa; apoi inima noastră are nevoie să distingă cele trei Persoane Divine și să intre în relație cu Ele, până ce această nevoie ne ocupă întreaga zi. Atunci, fondatorul Opus Dei descrie etapa ce corespunde vieții contemplative: sosește momentul în care „evoluăm de-a lungul zilei în acest abundent și limpede izvor cu ape răcoroase care să țâșnească până la viața eternă.

Cuvintele devin inutile, pentru că limba nu reușește să se exprime. Atunci răsunetul tace. Nu mai vorbim: ne privim!” [8]. Găsindu-ne într-un punct sau altul din acest itinerariu, ne putem întreba: Care este relația dintre rugăciune și viața eternă? În ce sens rugăciunea devine o *privire* în loc să se compună din cuvinte?

Datorită rugăciunii, putem ajunge să vedem lucrurile, aici și acum, cum le vede Dumnezeu; să sesizăm ce se întâmplă în jurul nostru printr-o simplă intuiție ce derivă din iubire [9]. Acesta este cel mai mare fruct al său; astfel spunem că ea ne transformă. Ea ne va ajuta nu numai să schimbăm anumite atitudini ori să trecem peste unele greșeli; rugăciunea creștină vizează, mai ales, unirea noastră cu Dumnezeu, conformându-ne puțin câte puțin privirea noastră cu privirea divină, chiar de aici de pe pământ; într-o

anumită manieră, noi căutăm să ne vindecăm ochii grație aceste lumini. Relația de iubire cu Dumnezeu, pe care o învățăm și o realizăm în Isus, nu este pur și simplu ceva ce facem noi, ci ea schimbă ceea ce suntem.

Această transformare personală antrenează efecte asupra modului nostru de a interacționa cu realitatea, chiar cu consecințe foarte practice. Astfel, dezvoltându-se în noi, foarte aproape de Dumnezeu, privirea noastră supranaturală ne face să scrutăm binele prezent în tot ceea ce este creat, cuprinzându-l când ne gândim că simțim nevoie de acest bine chiar atunci când este absent, știind că nimic nu scapă proiectului plin de iubirea lui Dumnezeu, care este totdeauna cel mai puternic. Acest lucru ne face să apreciem într-o nouă manieră libertatea altora, să trecem peste tentația de a vrea să luăm noi decizii în locul lor, ca și cum întregul destin

nu ar depinde decât de acțiunile noastre. Înțelegem mai bine că actul divin își urmează drumul său și ritmul său, elemente pe care noi nu putem, nici nu trebuie să le controlăm. Rugăciunea contemplativă ne împiedică să cădem în obsesia de a căuta o soluție imediată problemelor noastre. Ea ne permite să putem descoperi mai bine lumina în tot ceea ce ne înconjoară, înțelegând rănilor și slăbiciunile lumii noastre. Să căutăm a vedea cu ochii lui Dumnezeu să evităm o apropiere forțată a realității și a persoanelor, în măsura în care nu căutăm decât armonia cu iubirea atotputernică a lui Dumnezeu, fără piedica intervențiilor noastre stângace. Sfântul Toma de Aquino afirmă că „contemplarea va fi perfectă în viața viitoare, când îl vom vedea pe Dumnezeu „față către față”; ea ne va face atunci perfect fericiți” [10]. Puterea rugăciunii rezidă în faptul de a participa la această viziune a lui

Dumnezeu deja pe pământ, chiar dacă va fi „într-o manieră confuză, ca într-o oglindă” (1 Cor 13,12).

În 1972, cu ocazia unei întâlniri în Portugalia, cineva l-a întrebat pe Sfântul Josemaría cum să faci față creștinește problemelor zilnice. Printre alte mijloace, fondatorul Opus Dei a spus că viața de rugăciune ajută să vezi lucrurile într-un mod diferit decât cel pe care l-am adopta fără o unire intimă cu Dumnezeu: „Noi, creștinii avem un alt tip de criteriu; vedem lucrurile cu ochii unui suflet care se gândește la veșnicie și la iubirea lui Dumnezeu, care este tot veșnic” [11]. Afirmase altădată că modul de a fi fericit în cer are strânsă legătură cu felul de a fi fericit pe pământ [12]. Un teolog bizantin din secolul al XIV-lea scrisese ceva asemănător: „Nu ne este permis numai să ne pregătim pentru Viață, ne este permis să trăim

și să acționăm în funcție de ea chiar de pe acum” [13].

Linște... Pace...Viață intensă

Vorbind despre rugăciune, *Catehismul Bisericii Catolice* ne surprinde punând o întrebare, un fel de examen de conștiință permanent: „De unde vorbim rugându-ne? Din înălțimea orgoliului propriu și din propria noastră voință, sau din «profunzimile» (Ps 130,14) unei inimi umile și călute?” Textul se înlanțuie cu un rapel al esențialului presupus al rugăciunii: „Umilința este baza rugăciunii” [14]. Într-adevăr, privirea spre eternitate pe care ne-o acordă rugăciunea contemplativă nu poate crește decât pe pământul fertil al umilinței, într-un climat de deschidere la soluțiile lui Dumnezeu, în loc de propriile noastre rețete. Uneori excesul de încredere în inteligența noastră și în capacitatea noastră de planificare ne-ar putea

conduce să trăim *de facto*, ca și cum Dumnezeu nu ar exista. Avem mereu nevoie de o umilință foarte nouă în fața realității, în fața persoanelor, în fața istoriei; o umilință care să fie un teren fecund pentru acțiunile lui Dumnezeu. Papa Francisc, cu ocazia catehezei despre rugăciune, își fixa atenția asupra experienței regelui David: „Lumea care se prezintă în fața sa nu este o scenă mută: privirea sa observă, în spatele derulării lucrurilor, un mister mai mare. Cu siguranță că de acolo se naște rugăciunea: din convingerea că viața nu este ceva ce ne alunecă printre degete, ci un mister minunat” [15].

Participând la această privire pe care ne-o oferă contemplarea în mijlocul lumii, ne vom satisface, în măsura posibilului, aspirația la unitate: cu Dumnezeu, cu ceilalți, cu noi înșine. Ne vom surprinde muncind neîncetat pentru binele celorlalți și al Bisericii, văzând că talanții noștri

aduc roade „ca un arbore plantat lângă un râușor, care dă fructe la timp” (Ps 1,3). Vom savura aceste roade, fie și cu întârziere, găsind armonia la care suntem destinați. Ne vom bucura de pacea, pe care nu o vom găsi în alt mod. „Aleargă, aleargă!... Acționează, Acționează!... Febră, nebunia de a te mișca... Minunat edificiu material... [...] Este pentru că ei muncesc pentru ora prezentă: ei «sunt» mereu în «prezent». – Și tu trebuie să vezi lucrurile ca pe o zi a eternității, «având mereu în minte» în același timp termenul final și trecutul. – Liniște. – Pace. – Viață intensă dar în interiorul tău” [16].

[1] Sf. Ignăție al Antiohiei, *Scrisoare către Romani*, nr. 4.

[2] *Ibid.*, nr. 7.

[3] Plato, *Timeo*, 90a.

[4] Benedict al XVI-lea, Audiențe, 11 mai 2011.

[5] Sf. Ioan-Paul al II-lea, *Novo millennio ineunte*, nr. 33.

[6] Benedict al XVI-lea, Audiențe, 11 mai 2011.

[7] Sf. Josemaría, *Prietenii lui Dumnezeu*, nr. 306.

[8] *Ibid*, nr. 307.

[9] Acesta este conceptul tomist de contemplare: «simplex intuitus veritatis ex caritate procedens».

[10] Sf. Toma de Aquino, *Summa theologiae*, II-II, q. 180, a. 4.

[11] Sf. Josemaría, notițe dintr-o întâlnire de familie, 4 noiembrie 1972.

[12] Sf. Josemaría, *Forja*, nr. 1005.

[13] Nicolae Cabasila, *Viața în Cristos*, Cerf, Paris, 2008.

[14] *Catehismul Bisericii Catolice*, nr. 2559.

[15] Papa Francisc, Audiențe, 24 iunie 2020.

[16] Sf. Josemaría, *Drum*, nr. 837.

Andrés Cárdenas Matute

.....

pdf | document generat automat din
<https://dev.opusdei.org/ro-ro/article/sa-l-cunosti-si-sa-te-cunosti-xiii-nu-mai-vorbim-n/> (10.08.2025)